

PRYZWOLENIE (149) *sb n*

o oraz pierwsze e jasne, końcowe e pochylone.

sg *N* przyzwolenié (21); -é (1), -(e) (20). ◇ *G* przyzwoleniã (36); -ã (32), -(a) (4). ◇ *D* przyzwoleniu (4). ◇ *A* przyzwolenié (14); -é (2), -(e) (12). ◇ *I* przyzwoleniem (38), przyzwolenim (36); -em *ComCrac* (2), *Leop*, *ZapKościér* (2), *OrzJan*, *WujNT*, *SarnStat* (13), *SkarKaz*, *VotSzł*; -im *LibLeg* (2), *ZapWar*, *KromRozm III*, *KrowObr* (3), *SkarJedn* (2), *SkarŻyw* (3), *StryjKron* (2), *WerKaz* (3), *SkarKazSej*; -em : -im *GroicPorz* (3:1), *BielKron* (11:15), *HistRzym* (1:1), *PaprUp* (1:1); -em (8), -ém (6), -(e)m (24); -em *OrzJan*; -em : -ém *SarnStat* (7:6).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI w.* (jeden z niżej notowanych przykładów).

1. Zgoda, wyrażenie zgody, aprobaty; *consensus Mymer*¹, *Mącz*, *Modrz*, *Calep*, *JanStat*, *JanPrzyw*, *Cn*; *assensus Mącz*, *Calep*, *JanStat*, *Cn*; *astipulatio*, *suffragium Mącz*, *Calep*; *assensio Mącz*, *Cn*; *consensio Mącz*; *voluntas Calep*; *annuentia JanStat*; *assentatio Cn* [w tym: *czyje* (107) – *G sb i pron* (79), *ai poss* (22), *pron poss* (6)] (146) : *OpecŻyw* 9; *Mymer*¹ 34v; *ConPiotr* 34v; podkawłchi yą v łzwyentego Marczyńa yęth yey profzil aby mv na łchathi pyenyedzi gdzie nabila. I mayacz yey przizwołyenye przinyołł yey suknya nyewyęfczią *LibMal* 1552/171; A ięsliby kto chćiał co przedać/ [...] tego też niemogł wczynić/ áżby od Páná łwego znák przyzwolenia przyniołł *GroicPorz* 14; *Mącz* 331c, 383a, b [2 r.], 416d, 418b; Bo iákokolwiek myłł hárdá łwym pochlełbtwem łobie pomoc chce/ y ná vmocnienie złęy żądżey [!] łwoiey przyzwolenia łwiętych Zborow łzuka: przedię [...] *SkarJedn* 183; *Calep* 107a, 1027a [2 r.]; *SkarKazSej* 703a.

przyzwolenie czego [= *na co*] (2): łzło to o przyzwolenie Trydeńłkiego Konciliu połtánowienia *BielKron* 229v; A kto milczy/ á nic nie czyni/ [...] pewne ma przyzwolenie y wczęśnictwo grzechu cudzego. *SkarKazSej* 703b.

przyzwolenie od kogo [w tym: *mieć przyzwolenie od kogo* (4)] (5): Iozeph wzyáwłzy przyzwolenie od Krolá Faráoná/ wiezli go [*Jakuba*] ná pogrzeb do Kanáneyłkiey zyemie *BielKron* 19, 232, 392v, 402; *PaprUp* F.

przyzwolenie ku czemu (2): Rozmyłł tu łobie iako troytza łwięta oczekáwála odpowiedzi ij przyzwolenijá panieńłkie^go ku wcieleniu łyna bożego. *OpecŻyw* 8v; *ComCrac* 12.

przyzwolenie na co (7): *ZapWar* 1507 nr 1972; A tak łie łtalo przyzwoleniję blogołlawionę Marię na łmiertz iey łyna *OpecŻyw* 104; A yłz nas thełz oto zandal ze byzmy t(woją) m(łłość) przeł połłła náłzego ku przyłwolenyu ná the odmyane wyary przywodzyely. *LibLeg* 8/132v; *BielKron* 386v; *pedaria sententia*, *Przizwalájące skazánie*/ to yęłt/ przizwolenie ná łąd á widzenie łtárłzich pánów. *Mącz* 294a; *SkarŻyw* 274. Cf »za przyzwolenim«.

cum inf (1): [*Bóg*] chczał aby marya panna byla od dobrego archanyola pozdrouyona nauczona a ku przyzwolenyu zwyará moczną bycz matką bozą przyuyedyona *PatKaz III* 90v.

Ze zdaniem przydawkowym dopełniającym (1): Byłęł profzon od Kijowłkich miełzczán y od nas przyzwolenie miał/ ábyłł leżál s łwoim ludem ná gránicy Mołkiewłkiey *BielKron* 402.

Ze zdaniem przydawkowym nawiązującym do przydawki w zdaniu nadrzędnym [na kogo] (1): *Suffragium*, *Głos*/ *Votum*/ *Przizwolenie* czyie ná kogo áby był obran/ wzięł ná yáki vrząd *Mącz* 135c.

Zwrot: »o przyzwolenie prosić« (1): Iefli łobie Anátoli v Koncylium on przywilej ziednał/ áby był pierwzym po Rzymłkim/ czemułz o przyzwolenie Papieżá prosił *SkarJedn* 187.

Szereg: »(ani) przyzwolenie ani potwierdzenie« (2): ná ktore iednánie nie było przyzwolenia áni potwierdzenia od Papieżá *BielKron* 232; *WujNT* 461.

Wyrażenia przyimkowe: »bez, przez, okrom przyzwolenia« = *absque consensu JanStat, JanPrzyw; sine consensu JanStat (16:6:2)*: iijz iako mily iezus temu niemotznému niedál zdrowiá bez iego przizwoleniá/ tako téz nám niedá zbawieniá bez náłfeého przyzwoleniá. *OpecŻyw* 59, 59; *LibLeg* 11/18; *Diar* 74; A iefli Przyfyęgá bes przyzwolenia Sędźiego będzie odpufzczoná [...] thedy Sędźiemu [strona] winę da. *GroicPorz* z2v, r3v; *BielKron* 167, 415v; iz Kanon wtorego Zboru mocy nie miał przez przyzwolenia Papiełkiego. *SkarJedn* 182, 139, 188 *marg*, 213, [d9]v; *SkarŻyw* 318, 321; *NiemObr* 63 [2 r.]; ZONá mężowi łwému niech nic nie zápiłue/ okróm przyzwolenia przyiaćiół [= *krewnych*] *SarnStat* 629, 584; *SkarKazSej* 680a.

~ *W połączeniach szeregowych* (2): obiecuiemy od tych czálów nigdy przez rády y przyzwolenia ołobného/ y dopufczenia Pánów Królestwá náłzého Monety [...] nie kázác áni dopufćić bić *SarnStat* 886 [*idem*] 405.

Szereg: »bez wiadomości i przyzwolenia« (1): a nieciesząc się ziego niefortuny [...] rad bych go poratował, ale nie bez wiadomosci y przyzwolenia w(aszej) m(iłości) *ActReg* 83. ~

»z przyzwolenia« = *consensu Modrz* (3); *ModrzBaz* 48; miáłto łiebie [z] przyzwolenia Papiełkiego [...] poštáwił ná Arcybiskupłtwo Mogunckie Lullá towarzysłzá łwego *SkarŻyw* 519.

~ *Wyrażenie*: »z społecznego przyzwolenia« (1): Iefliż by więc po tych to łłowiech ći álbo owi/ chćieli co przydáć álbo viác do tego/ wćzyniá to z łpolecznego przyzwolenia [*facient ex proposito suo*] *Leop 1.Mach* 8/30. ~

»mimo [= *wbrew*] przyzwolenie« (1):

~ *Szereg*: »mimo wiadomość i przyzwolenie« (1): przyrzékamy [...] nigdy nic nie łtánowić/ [...] mimo wiadomość y przyzwolenie Rad Koronnych oboygá narodu. *SarnStat* 638. ~

»nad [= *bez*] przyzwolenie« (1):

~ *Szereg*: »nad prawo a nad przyzwolenie« (1): iefliby też kto potkał dzyeweczkę [...] á wziáłby iá gwałtem nád práwo á nád przizwolenie iey/ [...] niechay będzie łmierciá vmorzon. *RejPos* 343. ~

»z przyzwoleni(e)m« (46): *LibLeg* 11/22v, 42; *ComCrac* 20, 22; Kthore Práwo potym Kázimirz wielki/ Krol Polłki/ s przyzwoleniem Rády łwey y wlytłthkiego Krolełtwá przyiáł *GroicPorz* a3v, z2v; *KrowObr* 128v, 224; Po łmierći iego [*Dariusza*] włtápił łtárlzy łyn ná Monárchię Perłká/ rzeczony Xerxes/ [...] s przyzwolenim młódszego brátá *BielKron* 117; [*Wandalowie*] ofiedli Węgierská ziemię z przyzwolenim Konłtántyná Celárzá *BielKron* 296; gdzie napierwey w Czechách młza Słowieńłkim ięzykiem włtáwioná byłá od biskupa Cirillá á Metodiufsá z przyzwoleniem Papiełkim. *BielKron* 322, 29, 157v, 159v, 171v, 172 (26); *HistRzym* 35v, 40; *PapriUp* B3v; A táki połag [...] ma iey [*siostrze*] byđz przez bráćią oddány [...]. A zwłálczá gdy zá máž poyđzie/ zprzyzwoleniem bráćiey/ ábo inłszych powinnych. *SarnStat* 590 [*idem* 635], 20, 635.

~ *Szeregi*: »z wiadomościá i (z) przyzwoleniem« (4): A coby kolwiek/ ná Ratułzu [...] z wiadomofćią y s przyzwoleniem łtárlzych s połpolłtwá wrádzono y zámkniono byłó/ łtale pod włózoná winá ma

być chowano *GroicPorz* b4, a3v; które [*sprawy sejmowe*] fie zwykłym obyczaiem/ z wiadomością y przyzwoleniem włzech łtanów odprawować máią. *SarnStat* 46 [*idem*] 47.

»z wolą i przyzwolenim« (1): Smiał to nieprzyjaciel [...] mowic ze wielkie vpominky brali [*Zborowscy*] od Krolow tich ktore promouowali na Kroleŕstwo zwaŕza [*tj. senatorów*] wola y przizwolenim *Paprup* F2v.

»zgodą, z przyzwoleniem« (1): Te Contracti iednoŕtainą zgodą łprizwoleniem wyzei omienionych łtron, wniwecz zepsowali *ZapKoŕcier 1580/12v*. ~

»z przyzwolenim« = *grzecznościowa proŕba o wybaczenie* (1):

~ *Szereg*: »z łaską i przyzwolenim« (1): ále gdy fie [*doktorzy*] nie zgadzaią [*ze słowem Bożym*]/ z ich łáfką/ y przyzwolenim/ to wŕzyłtko na łtronę odrzucam. *KrowObr* B2. ~

»za przyzwoleni(e)m« = *annuente, assensu, (cum) consensu JanStat* (22): *ZapWar 1545 nr 2646*; Theodozyus Cefarz zá przyzwolenim Leoná papyeżá zebrał był málo przed tym Concilium wtore w Ephezye *KromRozm III* P8v; Zá przyzwolenim Dáriuŕŕowym żydowie koŕcioł y miáłto Ieruzálem buduią. *Leop 3.Esdr 6 arg*; *SkarJedn 188*; *SkarŻyw 518, 519, 544*; *StryjKron 427, 462*; *OrzJan 111*; Przetoż ten zwyczaj był w koŕciele od czáŕŕow Apoŕtołłkich: że y zónáci mogli być ná kápłáńŕstwo przypuŕŕzczeni [...] zá żywotá [*żony*] zá iey przyzwolenim *WujNT 35*; *SarnStat 186, 213*.

~ *za przyzwolenim na co* (1): (*nagł*) Liłt S. vniesy ábo ziednoczenia Grekow z Láćinniki. (–) Ewgenius Biŕkup [...] zá przyzwolenim ná rzeczy niżey opiŕane/ [...] tych ktorzy záŕiedli mieyŕcá Pátryárchow [...]. Wefelię niebo y raduyŕie ziemio: ŕciáná lię ktora dzieliłá wŕchodny koŕcioł od zachodnego rozwáliłá *SkarJedn 269*.

W połączeniach szeregowych (2): Statutóm tákowym chcąc exequucyą wczynić: [...] niniéyŕzym náŕzym Dekrétem/ zá rádą y iednoŕtáynym Pręłátów y Przełozonych náŕzych požądaniem/ wiadomością/ przyzwoleniem/ [*prawa koŕcielne*] chcemy [...] y [...] obiecuiemy chowác. *SarnStat 898, 190*.

Wyrażenia: »za spolnym przyzwoleniem« (1): A iesliby zá łpólnym ich przyzwoleniem ná wkróćenie proceŕsu tákowego zwolili: Tedy ie iuż [...] przy niéy [*konstytucji*] zoŕtáwuiemy. *SarnStat 1150*.

»za zgodliwym (a. zgodnym) przyzwoleniem« (2): Iłz Sliachetni Panowie [...] ławnicy przychyliwszy ktey vgodzie przyiacielski za zgodliwym przyzwoleniem łtron wyzei omienionych łobie przeciwnych, [...] Te Contracti [...] wniwecz zepsowali *ZapKoŕcier 1580/12v*; *SarnStat 747*.

Szeregi: »za kompozycyą [= *ugodą*] i za przyzwoleniem« (1): tedybym y ia rad zezwolił/ żebychmy y my [...] ten łkarb Rzeczypoŕp(olitej) poŕiłáli [...]. A to zá kompozycyą z Ich M. y zá przyzwoleniem łprawiedliwym. *VotSzl D2*.

»za radą i przyzwoleniem« (1): W Ziemi Goŕtińłkiéy [...] zá rádą Rad y Poŕłów Króleŕtwá przyzwoleniem [*consilio ... et ... assensu JanStat 506*] vŕtáwuiemy/ [...] áby [...] *SarnStat 539*.

»za wolą i przyzwoleniem« (1): NAKoniec vŕtáwuiemy/ y poŕtánowiliŕmy zá wolą y przyzwoleniem [*voluntate et consensu JanStat 231*] oŕobliwym Páná náŕzego Króla przerzeczoného: iż [...] *SarnStat 189*. ~

a. Zgoda na małżeństwo (6) : yłz dwoyaka yeft dofkonalófcz malzeńka yedna fluzącą ku bytnoſcy malzeńkye a ta yeft przełz przyzuolenye oboye y trony mąza y nyeuyały *PatKaz III* 138v; tedy vzyć potrzeba/ że ácz to wlytko w práwym y w dofkonalým Małżeńtwie być ma/ iáko wewnętrzne przyzwolenie/ á zewnętrzna ſłowna vmová [...]: Ty tedy ſą przyczyny [...] *KuczKat* 250.

Wyrażenia: »spolne przyzwolenie; spolnym przyzwolenim« (1;1): czemu one [*prawa cesarskie*] tym ktorzi mowę zprzyrodzenia máią/ chocia okrom ſłow/ by iedno przyzwolenie ſpolne miedzy nimi zákroczyło [*modo consensus interveniat*]/ poymować ſię dopuſzczáią/ á te [*prawa papieskie*] niedopuſzczáią? *ModrzBaz* 100v; *WerKaz* 280.

»zgodnym przyzwolenim« (1): iż Małżeńtwo nic innego nie ieft/ iedno porządne złączenie Mężá y Niewiały [...] ku záchowaniu nierozdzielnego towarzysztwa miedzy ſobą zgodnym á ſpolnym przyzwolenim *WerKaz* 280.

Wyrażenie przyimkowe: »z przyzwolenim« (2):

~ *Wyrażenia*: »z dobrowolnym przyzwolenim« (2): iż tám PAn Bog łákkę ſwoię [...] ofobliwie wlewa/ gdzie ſię poymuią z rozmyſłem dobrym/ y z dobrowolnym z obudwu ſtron przyzwolenim. *WerKaz* 304, 303.

»z obu(dwu) stron przyzwolenim« (2): Cf »z dobrowolnym przyzwolenim«. ~

b. Własna wola, chęć, gotowość (7) : bywáią wykonane te grzechy/ kiedy ſię do nich przyłączy przyzwolenie/ albo ſkutek. *WysKaz* 17.

przyzwolenie czego (1): nie onác požádlivoſć [...] áni ſkłonnoſć do złego [...] ieft właſnie zákazána: Ale przyzwolenie rozumu náłzego/ ktorym ná onę požádlivoſć zezwalamy *WujNT* 546.

przyzwolenie na co (2): A Pan y požádanie z przyzwoleniem ná vczynek/ cudzołóſtwem zowie. *SkarKaz* 311b. Cf *Wyrażenie*.

W przeni (2) :

Wyrażenie: »przyzwolenie serca (a. serdeczne)« [*w tym: na co* (1)] (2): A ci ſłucháiąc nie ſłucháią; ktorzy ácz zmyſłem cíeleſnym ſłucháią/ ále nie ſą poſłuſzni przez przyzwolenie ſercá. *WujNT* 56; Bo drudzy [...] grzechow ktore rozum przyrodzony gánił/ zá grzech nie mieli iáko [...] požádania y przyzwolenia ſerdecznego ná grzech *SkarKazSej* 696b.

α. W sprawach wiary (2) : A to ſłowo Wierzę [...] nieznámionuie nam [...] iákie mnimánie: ále [...] niepochybne y náyownieyſze przyzwolenie/ ktorym vmyſł człowieczy mocnie y ſtátecznie wierzy Pánu Bogu *KuczKat* 10.

Szereg: »uwierzenie i przyzwolenie« (1): iż kto kogo ku vwyerzenyu y przyzwolenyu chce przywyeſć/ muſi tym [*przywieſć*]/ czemu on mieyſce dawa [*tj. wierzy*]. *KromRozm II* i2.

2. Posłuszeństwo (2) : Ieſli co ſpráviedliwego [...]/ tedy to ma być czyniono od Ofiárowniká páńſkiego: ieſliby w poſłuſznym powolne y łatwie przyzwolenie/ á w roſkázuiącym nabożne było pomiárkowanie. *CzechEp* 132.

Zwrot: »na [czyje] przyzwolenie przymuszać« (1): Tákie podniefienie [*przeciw ſwiętym ustawom*] y hárdoſć/ [...] niepokay koſćioła wlytkiego przynieſie: ktora ták zle vżywác chce Synodu [...] iż go ná ſwoie przyzwolenie/ ábo łágodnoſćią ábo poſtráchem przymuſza. *SkarJedn* 184.

3. *Kiwnięcie głową na znak zgody (1)* : Nutus, Kinienie/ Danie znąć/ przizwolenie/ też śchilenie
álbo pochilenie. *Mącz* 255a.

Cf **NIEPRYZWOLENIE, PRYZWOLIĆ**

LWil